

Ofte stilte spørsmål

Se også bruksanvisning og presentasjonen som ligger på forsiden. Send epost til histreg@nr.no om du har flere spørsmål.

Detaljert beskrivelse av lenking og kobling fra personside (krever innlogging)

Her følger en detaljert fremgangsmåte for lenking og kobling fra personside. Personsidene finner man lettest ved søk i histreg eller DA.

Bruk av personkurv til lenking

(dvs. slå sammen samme person fra ulike kilder)

1. Bruk søket ut fra navn og eventuelt også fylke/kommune og fødeår
  - a. For hver av de personene som du mener er samme person (men fra ulike kilder) trykker du på navnet i resultatet fra søket slik at personsiden kommer frem
2. På hver personside på de personene du mener er samme person, trykk på «Legg i personkurv» på personsiden.
3. Når du har lagt de personene som du mener er samme person i personkurven, så trykker du på «åpne personkurven» for den siste personen du la i kurven.
4. Da får du en oversikt over alle personene i personkurven. Hvis noen er feil, marker linjen i «Fjern»-kolonnen og trykk «Fjern»
5. Når alle personene i personkurven er samme person i ulike kilder, kan du
  - a. Velge viktigste kilde ved å markere linjen i kolonnen for HovedID (valgfritt)
  - b. Trykk på «Lenk sammen»
6. Da kommer den siste personsiden opp etter at alle lenkene er etablert.
7. Hvis noen av personene likevel er feillenket, gjør du følgende:
  - a. Trykk på «vis redigering» under tabellen
  - b. Marker de feil kildene ved å krysse av for «delenk»
  - c. Trykk på «Lagre» under tabellen

Lenk person ut fra listen over familiemedlemmer på personsiden

I listen over familiemedlemmer (far, mor, søsken, partner og barn) kan det være at samme person gjentas flere ganger. Noen ganger kan det være riktig f.eks. at samme far gjentas flere ganger med ulike partnere eller en gang uten partner. Men noen ganger skyldes gjentakelsene at samme person fra ulike kilder ikke er lenket sammen. Dette kan gjøres på en rask måte fra personsiden ved å trykke på «Vis lenking av familiemedlemmer». Da åpnes en rekke mindre bokser utenfor de personene som det er aktuelt å slå sammen. Boksene for samme familierelasjon (f.eks. far eller barn) er under hverandre. Man kan krysse av i flere bokser i samme kolonne (f.eks. for barn som man mener er samme person). Så kan man trykke på knappen «Lenk sammen». Da slår man sammen de personene med samme familierelasjon. F.eks. kan man samtidig slå sammen flere fedre til samme person og flere barn til samme person.

Bruk av familiekurv til kobling av familiemedlemmer

(dvs. etablere at personer er partnere eller foreldre og barn. Det er fra sommeren 2019 mulig å

registrere søsken ved å krysse av for barn uten å ha foreldre. Disse registreres i databasen, men det er av og til en feil i visningen av disse som vi skal rette opp.)

1. For hver av de personene som du tror er i familie:
  - a. Bruk søket ut fra navn og eventuelt også fylke/kommune og fødeår (eller finn i PFID i Digitalarkivet ut fra f.eks. en husholdning i folketelling)
  - b. Trykk på navnet i resultatet fra søket slik at personsiden kommer frem
  - c. Hvis du mener det er riktig person, trykk på «Legg i familiekurv» på personsiden
2. Når du har lagt de personene som du mener er familie, trykker du på «åpne familiekurven» for den siste personen du la i kurven.
3. Da vises en oversikt over alle personene i personkurven. Hvis noen er feil, marker linjen i «Fjern» kolonnen og trykk «Fjern»
4. Når alle personene i personkurven er i samme familie, markerer du familierelasjonen ved å markere enten foreldre eller barn for hver linje. Partnere kan markeres som foreldre selv om det ikke er barn.
5. Trykk på «Koble familie»
6. Da kommer den siste personsiden opp etter at alle koblingene/familierelasjonene er etablert

Lenking fra søk (krever innlogging)

Det er også mulig å lenke fra søk. Det kan lønne seg å sortere søket f.eks. ved å trykke på «Fødselsår-dødsår» på toppen av en av kolonnene. Lenkingen kan gjøres på tre forskjellige måter:

Legg i direkte i personkurv

1. Kryss av i kolonnen «Lenk» for de personene man ønsker å lenke.
2. Trykk på i «Legg i personkurv» på toppen av siden og se at personkurven visest på toppen av siden.
3. Vurder om noen av personene er feil. Marker i tilfelle i høyre kolonne og trykk på «Lagre fjerning».
4. Vurder om noen av personene er usikre i lenkingen. Marker i tilfelle i kolonne nest lengst til høyre.
5. Marker viktigste kilde i venstre kolonne.
6. Trykk lenk sammen.

Etter dette blir personene i personkurven lenket sammen til en person og søket oppdateres med denne personen.

Legg i personkurv etter bruk av scoreberegning

1. Scoreberegningen blir ofte bedre ved først å trykke på «Vis familiemedlemmer»
2. Trykk på «Vis scoreberegning» på toppen av siden
3. Velg en person i søket ved å krysse av i venstre kolonne
4. Trykk på «Beregn score» på toppen. Da vises en score i rødt i hver linje i søket. Scoren er en sammenligning mellom den valgte personene og personen på linjen. Samlet score står til venstre kolonne. I hver rute står en score for sammenligning i denne ruten.

5. Trykk på «Score» i høyre kolonne så personer med høyest score kommer på toppen. Score på over 5 er ofte samme person, men ikke alltid.
6. Marker personen som skal lenkes sammen i kolonnen nest lengst til venstre. Fortsett å lenke på samme måte som i fremgangsmåten beskrevet rett over.

Bruk av scoreberegning og grupper

1. Scoreberegningen blir ofte bedre ved først å trykke på «Vis familiemedlemmer»
2. Trykk på «Vis scoreberegning» på toppen av siden
3. Vurder å endre terskelverdien. Den er utfylt på forhånd med 5. Høyere tall setter større krav til likhet.
4. Trykk på «Finn grupper» på toppen av siden. Det lages da flere grupper der alle i gruppen har score høyere enn terskelverdien med minst en av de andre. Score mellom personen på linjen og personer høyere opp i kurven som er over terskelverdien står i venstre kolonne.
5. Hver personkurv håndteres på samme måte som beskrevet over. Når personene lenkes sammen, blir den oppdaterte personen plassert i Resttabellen nederst på siden.

Feil i familieforhold

Familieforhold (foreldre-barn og partnere) kommer fra kilder (f.eks. mor, far og barn i dåp), tolkning av familieforhold fra folketellinger og manuelt registrerte familieforhold. Familieforhold kan være komplisert i virkeligheten, feil i kildene og vanskelig å presentere på personsidene og håndtere i et brukergrensesnitt. Vi har valgt følgende modell for å presentere (men er åpen for endringer): Et barn som står i listen under «Foreldre og søsken» har et foreldreforhold til personene i toppen av listen. Et barn som står i listen under «Partner og barn» har et foreldreforhold til personen på personsiden og partneren på toppen av listen. For å se om en person er far/mor eller stefar/stemor må man gå til personsiden for personen. Vi bruker «barn» om alle former for søsken og barn (ste-, foster, adoptivbarn). Et barn som står under «Foreldre og søsken» kan da være barn av far, stebarn av mor og halv søsken av personen på personsiden. Hvis man ikke klarer å representere det på en god måte, kan en forklaring på personsiden være den beste løsningen. Det hjelper også å fylle ut fødsels- og dødsår.

Det er mulig å endre familieforhold i folketellingen manuelt fra f.eks. mor til stemor. Men foreløpig er det ikke mulig å fjerne et familieforhold fra kildene. Hvis man har lenket og koblet feil, er det mulig å fjerne alle manuelle lenker og koblinger på siden «Feilhåndtering».

Organiseringen

Hvem står bak histreg.no?

Nettstedet driftes av Arkiverket og utvikles av Norsk Regnesentral. Det er ledd i et større prosjekt finansiert av Forskningsrådets infrastrukturprogram ledet av UiT og med mange andre partnere. Finansieringen av nettstedet er for å lage et grunnlag for forskning på befolkningen, innen bl.a. historie, samfunnskunnskap, medisin og lokalhistorie. Kultur er også viktig for nettstedet. Alle bidrag med lenker vil gjøre nettstedet bedre for alle andre brukere og også forskningsprosjekter som bruker databasen. Nettstedet åpnet november 2015, men antall bidragsytere steg først i november 2017 etter en rekke profileringstiltak. Funksjonaliteten er jevnt forbedret siden oppstarten. Vi er sikret

finansiering til videre forbedringer til og med 2018 og bare mindre bevilgninger etter dette. Arkivverket vil fortsette å drifte nettstedet på lik linje med Digitalarkivet.

Fins det andre tilsvarende nettsteder?

Det er bare Island som har et nasjonalt befolkningsregister. Men det er ikke åpent. Det fins lokale databaser i de nordiske landene og noen av disse er åpne. Vi håper at registeret skal gi en god oversikt over andre nettsteder. Vi forsøker å få flest mulig av de lokale norske databasene som del av histreg.no.

Personvernet

I histreg.no registreres det bare åpen informasjon. Det skal også bare lenkes informasjon om avdøde personer. Dette er strengere regler enn det Datatilsynet tillater. Datatilsynet tillater at man registrerer personer i slektsoversikter på internett uten å spørre, men hvor de registrerte personene har rett til å kreve seg strøket. Nålevende personer som vi har hentet informasjon om fra aviser, vil bli fjernet hvis det ber om dette.

Konkurransen med andre nettsteder og egne slektsoversikter

Histreg.no forsøker å referere til flest mulig andre nettsteder og kilder istedenfor å erstatte disse. Vi ønsker å stimulere til bruk av andre nettsteder med ulik innfallsvinkel til det samme historiske stoffet. Vi regner med at brukere vil klare å håndtere referanser til andre kilder av variabel kvalitet. Ved at histreg har med alle personene i folketellingene og alle transkriberte folketellinger, er den komplett på en annen måte enn oversikter f.eks. basert på gedcom-filer. Histreg.no gjør det lettere å starte slektsforskning, men vi tror de fleste aktive slektsforskere vil like å ha sin egen oversikt der fokuset er egen familie og man kan få presentasjonen helt som man selv vil. Se på «Om HBR» for eksempel på hvordan man kombinerer histreg.no med egen slektsoversikt.

Hva skal til for å bli en bidragsyter?

Send epost med navn til histreg@nr.no. Skriv gjerne noe om bakgrunnen din og hva du vil bidra med, f.eks. spesielt interessert i egen familie og i et bestemt område. Alle endringer markeres med bidragsyter og tidspunkt for bidrag. Det kan være aktuelt å utestenge bidragsytere som ikke har god kvalitet på sine bidrag. Hvis noen vil ha kompetanse innen PHP-programmering og ønsker å være med på utviklingen av nettstedet, diskuterer vi gjerne dette. Det er mange muligheter til å forbedre nettstedet og vi trenger flere utviklere.

Presentasjon av histreg.no

Hvis man ønsker å presentere histreg.no på et møte eller fortelle om det, bidrar vi gjerne med lysark, eller ytterligere informasjon. Send en epost til histreg@nr.no.

Forskning

Vi samarbeider gjerne med forskningsmiljøer som vil bruke histreg og ønsker å tilrettelegge dataene for forskning. Det vil være fint om forskningsprosjektene også bidrar til å utvide og forbedre histreg. Vi har mange ideer til gode problemstillinger og ulik bruk av dataene. Send en epost til histreg@nr.no.

Lenker

Hvordan er det lenket så langt?

ca 90% av dagens lenker er laget av algoritmer ut fra å sammenligne navn, navn på ektefelle, bosted,

fødselsår mm. Dette utføres ved Registreringsentralen for historiske data ved UiT. Det er et mye større potensiale for automatiske lenker og UiT vil fortsette å lage lenker ut fra algoritmer i flere år fremover, men de fleste lenkene må fortsatt lages manuelt. 99% av alle familiekoblinger er laget av algoritmer av Norsk Regnesentral basert på folketellingene, foreløpig 1801, 1865, 1891, 1900, 1910 og 1920. Vi tror feilprosenten i disse koblingene er svært liten, men det er antagelig noen få prosent av familieforholdene som ikke er registrert, hovedsakelig i de tidlige folketellingene.

Hvor mange lenker er det mulig å lage?

Det er over 40 mill. personforekomster i Digitalarkivet i folketellinger og kirkebøker for periode 1800 til 1920 uten å ta med faddere og forlovere. Lenking av alle disse personforekomstene vil gi 40 mill. lenker. Fordelt på 6,5 mill. personer gir det i snitt 8 personforekomster pr person. Men det er mange kilder som har så lite informasjon at det er vanskelig å lenke bl.a. begravelser, emigrantlister og enslige personer med vanlige navn i de store byene. I mindre bygder har man klart å lenke 90% av befolkningen i minst to kilder. I byene vil man klare færre. Nasjonale oversikter gjør det mulig å lenke flere fordi vi kan følge dem på ulike bosteder. Digitalarkivet vil snart passere 100 mill. personforekomster så det vil alltid være mulig å lage flere lenker.

Kan andre endre de lenkene du har laget?

Ja, alle bidragsytere kan lage nye lenker og koblinger (etablere familieforhold) og endre gamle. Vi oppfordrer til å skrive tekst i merknader der man begrunner lenkingen hvis man mener dette er nødvendig. Der kan man også skrive om mulige feil i lenkingen. Vi tror at slike uenigheter vil skje sjelden. Da kan man enten skrive inn de ulike mulighetene i merknadsfeltet eller kontakte histreg@nr.no, for å få en avklaring.

Hovedforekomst

Når det lenkes blir det spurt om hovedforekomst. Hvis denne ikke velges, velges den nederste i kurven automatisk. Velg den kilden som virker sikrest, f.eks. etter denne prioriteringsrekkefølgen: (i) folketelling med seneste prioritert først, (ii) kirkebok med tidligste prioritert først, (iii) andre kilder med siste prioritert først. Hovedforekomst gir grunnlag for IDen til personen. Men IDen til alle de andre forekomstene vil også fungere f.eks. i URLen i histreg. Hovedforekomsten er merket med «HPF:» i første kolonne i et søk. Det er også denne som vises når en person legges i en kurv. I referanser fra andre sider, f.eks. Wikipedia, kan det være en fordel å bruke hovedforekomsten. Men om man er usikker på lenkingen f.eks. i egen slektsoversikt, bør man bruke den forekomsten man er sikrest på. Hvis lenkingen endres, vil man da beholde referanse til den personen man ønsker.

Søk

Jeg finner ikke de postene jeg ønsker

Det er noen mangler i kirkebøkene og folketellingene er ikke tilgjengelige. Søk i histreg.no er i prinsippet det samme som søk i Digitalarkivet bortsett fra avisdataene. Digitalarkivet har litt større fleksibilitet i søkemulighetene og kan også vise flere poster fra søk enn i histreg. Det kan derfor være en god ide også å forsøke å søke direkte i Digitalarkivet.

Hvorfor er det bare mulig å søke i Dagbladet fra forsiden?

Det er den eneste avisen vi har funnet som tillater søk i fritekst uten abonnement. Vi legger inn andre aviser hvis noen gjør oppmerksomme på disse.

Teknisk, funksjonalitet

Hvorfor virker ikke visning i avisene?

For å kunne vise en side i Aftenposten må man være abonnent og ha åpnet en eavis i samme browser/nettleser. For andre aviser kan det være andre regler. Det er også noen muligheter til å følge lenker til Nasjonalbiblioteket hvis man er et sted med tilgang dit.

Er nettadressen/URLen stabile?

Ja, nettadressen er stabil. Den bygger på stabile IDer og URLer fra Digitalarkivet. Hvis lenkingen endres, vil visningen automatisk omdirigeres til personsiden for den personen om IDen fra Digitalarkivet er koblet til.

Hva er de siste utvidelsene og hva blir de neste?

De siste endringene er lenking mellom folketellingene 1865 og 1875 og mellom folketellingene 1910, 1920 og døde 1951-2014. Vi har også startet med registrering av familiekoblinger i 1920 folketellingen.

Vi har ikke hatt resurser til å utvide funksjonaliteten i nettstedet. Vi har en lang liste med forslag til utvidelser bl.a. lette søk i Google, bedre statistiksider med mer informasjon og endre slik at brukere selv kan registrere seg som bruker. En stor utvidelse et stykke frem er å kunne følge bosetningen på samme bosted mellom folketellingene. Dataene er der, det gjelder bare å få etablert dette i nettstedet.

Hvorfor står ikke tid og sted for fødsel på toppen av personsiden når det står i noen av kildene?

Kildene har skrevet dette i ulike format. Vi skal utvide programmet til å håndtere flere format. Denne informasjonen kan også skrives inn manuelt av registrerte brukere.

Datagrunnlaget

Feil i dataene

Når vi setter sammen ulike kilder, ser man mange feil i dataene. Navn endrer seg eller skrives forskjellig og datoer endres. Digitalarkivet ønsker sin transkribering skal være kildetro. Feil i transkriberingen i kilder fra Digitalarkivet bes meldt til Arkivverket ved å trykke på «Rapporter» i øvre høyre hjørne på den aktuelle personforekomsten i Digitalarkivet. Det krever innlogging i Digitalarkivet. I histreg kan brukere selv bestemme navnet (dvs. overskriften på personsiden), fødselstidspunkt og –sted og , dødstidspunkt og –sted og i tillegg skrive forklarende tekst i merknader.

Merknader og biografier

Vi oppfordrer til å skrive tekster i merknader og biografier. Det kan både være informasjon som begrunner lenkingen eller advarer mot mulig feillenker. Det er fint med informasjon om personen som yrke, bosted, antall barn (om man ikke har funnet alle i kilder) og spesielle historier. Spesielt kan man skrive litt om egne nære forfedre med informasjon som senere generasjoner ikke kjenner til. Lengre biografier anbefaler vi legges i Lokalhistoriewiki. Vi ønsker at biografier skal skrives i biografiform der man er forsiktig med bruk av adjektiver. Mange vil ønske å vite mer om familien enn bare navn og årstall.

Hvilke data er tilgjengelig i histreg.no?

Nå baserer det seg på dataene i Digitalarkivet og avisdata. Det meste av avisdataene er lest automatisk fra avisene. Det gjør at det er en del trykkfeil og manglende opplysninger. De automatiske metodene var heller ikke i stand til å lese all informasjonen i avisene. Vi dekker noe over 60% av alle dødsannonseene, 50% av meldinger om dødsfall, 5% av nekrologene, 40% av ekteskapene og 25% av jubileene i Aftenposten 1950-2000. Vi oppfordrer brukere til å registrere mer informasjon fra avisene, gjerne alle dødsannonseene i en utgave av en avis. Vi vil gjerne ha dialog med eiere av andre datakilder som vi kan bruke i histreg.no, gjerne ved å lenke til eksterne nettsteder slik vi i dag gjør med Digitalarkivet og avisene. Vi etablerer gjerne systemer for lenker til artikler i historiske tidsskrift, utstillinger på museer eller tilsvarende historiske kilder.

Hvordan skrive referanser?

Referanser gir muligheten til å bruke andre kilder enn personforekomster i Digitalarkivet og aviser. Vi ønsker at referansene skal kunne bli en lenkesamling over aktuelle kilder. Lenkene bør være mest mulig stabile. Vi ønsker URLer i kildene slik at brukere kan se i kilden på internett. Men vi aksepterer også kilder uten URL f.eks. bøker. Referansene blir sortert alfabetisk på referansesiden. De må derfor formuleres slik at dette gir mening. Hvis kilden er fra et bestemt område, bør referansen starte med dette området. Se på referanselisten for hvordan andre har skrevet de andre referansene.

Er det mulig å registrere nye personer?

Histreg baserer seg på personene som er registrert i transkriberte kilder i Digitalarkivet eller som vi har transkribert fra en avis. Det er mulig å etablere nye personer ved å finne personen i et jubileum, ekteskapsannonsering eller dødsannonse/melding om døde/nekrolog i en avis og registrere denne opplysningen. Det er også mulig å registrere hendelser av allmenn interesse. Se på disse sidene for å finne ut typiske hendelser av allmenn interesse.

Det er også mulig å registrere nye personer som ikke fins i Digitalarkivet ved å gå til fanene for «uregistrerte». Det må være personer som man er sikker på ikke fins i Digitalarkivet eller finner i en avis og som man ikke forventer skal bli registrert i Digitalarkivet i den nærmeste tiden. Også her blir man spurt om å oppgi kilde. Kilden kan være «Nær familie». På den måten kan man registrere personer på 1900-tallet, et slektsledd som i stor grad har vært i utlandet eller personer før 1800-tallet som man har sikker informasjon om.